

вості застосування ПЛР та методик на її основі у ветеринарній медицині, що є інструментом для моніторингу та ранньої діагностики захворювань у тварин. Ці захворювання можуть бути інфекційними та інвазивними, можуть бути небезпечними для людини, поширюватись у навколишньому середовищі. Тому молекулярно-генетичні тести, зокрема й ПЛР, є одним із тих методів діагностики, які застосовують у ветеринарній діагностиці у контексті One Health [1].

Висновки. Ветеринарна діагностика як інструмент One Health передбачає комплексне застосування морфологічних, молекулярно-генетичних, імунологічних та інших методів досліджень з метою раннього виявлення, моніторингу та профілактики інфекційних і інвазивних захворювань тварин, значна частина яких має зоонозний характер. Її використання дозволяє своєчасно ідентифікувати збудників, оцінювати ризики їх поширення та розробляти ефективні заходи контролю на рівні популяції тварин, людини та навколишнього середовища.

Застосування ветеринарної діагностики у межах концепції One Health сприяє підвищенню ефективності епізоотичного й епідеміологічного нагляду, попередженню спалахів заразних хвороб, а також зниженню негативного впливу патогенних біологічних агентів на екосистеми. Таким чином, ветеринарна діагностика є ключовим елементом системи профілактики та контролю патологічних процесів інфекційної й інвазивної природи та має важливе значення для реалізації підходу One Health в Україні.

Література

1. Герілович А., Чечет О., Коваленко В., Сушко М., Романько М., Коровін І., Герілович І. Застосування ПЛР та методик на її основі у ветеринарній медицині. *One Health Journal*. 2023. №1(IV). С. 59-69
2. Яворовський О. П., Паустовський Ю. О., Зенкіна В. І. Нова сфера міждисциплінарних знань «Єдине здоров'я»: наукова спрямованість і освітній контент. *Громадське здоров'я*. 2024. №3. С. 65-73
3. Marzouk E., Alajaji A. I. Preventive Immunology for Livestock and Zoonotic Infectious Diseases in the One Health Era: From Mechanistic Insights to Innovative Interventions. *Veterinary Sciences*. 2025. №12 (10). <https://doi.org/10.3390/vetsci12101014>
4. Pitt S. J., Gunn A. The One Health Concept. *British Journal of Biomedical Science*. 2024. №81. Pp. 1-15. <https://doi.org/10.3389/bjbs.2024.12366>
5. Shuerer J. M. et al. A One Health systematic review of diagnostic tools for *Echinococcus multilocularis* surveillance: Towards equity in global detection. *Food and Waterborne Parasitology*. 2019. №15. <https://doi.org/10.1016/j.fawpar.2019.e00048>
6. Roperto A., Giardo J. One health, one earth, one life: The overlooked role of veterinarians in the fight against COVID-19 and other public health emergencies in Italy. *One Health*. 2025. №21. <https://doi.org/10.1016/j.onehlt.2025.101207>

ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ У ТВАРИННИЦТВІ ТА ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сапронова В. О.

*Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна
saronova.v.o@dsau.dp.ua*

Вступ. Безпека праці в аграрному секторі є важливою передумовою збереження життя і здоров'я працівників, а також стабільного функціонування підприємств. Особливу увагу заслуговує комплексний підхід до аналізу виробничих ризиків саме у тваринництві та ветеринарній медицині, адже ці галузі тісно взаємопов'язані як технологічно, так і організаційно: вони формують єдину ланку агропромислового комплексу, що забезпечує виробництво, переробку та збереження тваринної продукції, а також контроль за її якістю та безпекою.

Мета дослідження – проаналізувати особливості охорони праці у тваринництві та ветеринарній медицині, з'ясувати основні тенденції та причини виробничого травматизму, обґрунтувати сучасні підходи до управління ризиками та профілактики.

Аналіз останніх досліджень з теми. Виробничий травматизм у тваринництві та ветеринарній медицині залишається однією з найактуальніших проблем для аграрного сектору України, оскільки безпека праці є ключовою умовою збереження життя, здоров'я працівників і сталого розвитку галузі. Що до виробничого травматизму, пов'язаного безпосередньо з військовими діями (обстріли, мінування, залишки боєприпасів, бойові зіткнення тощо) цей показник склав орієнтовно 12–16% від усіх травм у галузі, що означає: у 2022–2025 рр. щонайменше кожен восьмий-дев'ятий випадок виробничого травматизму в агропромисловому секторі був прямо чи опосередковано пов'язаний із воєнними ризиками [7].

СЕКЦІЯ 4. Ветеринарна біотехнологія, якість і безпечність продуктів

Професія ветеринарного лікаря характеризується високою часткою професійних ризиків, які охоплюють як фізичні, так і біологічні небезпеки, зокрема ризик травмування, інфікування зоонозами та впливу хімічних речовин [1]. Зростання травм, пов'язаних із роботою з тваринами, є тривожним трендом, а частота ушкоджень стабільно зростає у ветеринарній практиці як серед досвідчених фахівців, так і фахівців, які лише розпочинають професійну діяльність [3]. Питання болю, психологічного дискомфорту та соціального контексту роботи стають новими критеріями оцінки виробничих травм у цій сфері, що вимагає перегляду підходів до організації охорони праці й системної підготовки персоналу [4]. Безпека праці значною мірою залежить від правильних технологічних рішень і поведінки персоналу при роботі з тваринами. Дослідження показало, що більшість випадків травматизму у тваринництві пов'язані саме з помилками під час поводження з великою рогатою худобою. На підприємствах із домінуванням ручної праці працівники часто стикаються з підвищеними ризиками через фізичне перевантаження, несертифіковане обладнання та відсутність належної підготовки, а найпоширенішими причинами ушкоджень залишаються контакти з тваринами, тоді як смертельні випадки пов'язані з механізмами та технічним обладнанням.

Виробничі ризики в аграрному секторі залишаються надзвичайно високими, особливо в частині травматизму, пов'язаного з тваринами та сільськогосподарською технікою, що обумовлює постійну актуальність системної профілактики та сучасних стандартів охорони праці [2]. Проводячі аналіз можна сказати, що приблизно 16% травм у тваринництві мають місце через порушення правил безпеки, зокрема недотримання дистанції, відсутність регулярного навчання персоналу, ігнорування стандартних процедур та обмежене забезпечення засобами індивідуального захисту працівниками, до 23% травм у фермерських господарствах пов'язані із недотриманням інструкцій безпечного виконання робіт [5]. Сезонний аналіз свідчить, що в періоди інтенсивних робіт (весняний вихід на пасовища, літні заготівлі, осіннє перегрупування стада) частка травм збільшується в 1,5–2 рази, що узгоджується з даними, які відзначали зростання кількості тяжких інцидентів у сезон пікових робіт до 21% від річної суми [6]. Понад 53% ушкоджень у ветеринарній практиці залишаються неврахованими у внутрішній документації, що співзвучно з результатами: лише 1 із 3 випадків фіксується офіційно, решта – приховується через страх втрати репутації чи адміністративні труднощі. Основними видами травм є укуси тварин до 48%, ураження гострими інструментами – до 26%, а також інфікування зоонозами до 12%. Особливу групу ризику складають молоді фахівці та студенти: відзначають, що у групі недосвідчених ветеринарних фахівців частота травм на 30% вища, ніж серед досвідчених ветеринарних спеціалістів [2].

Висновки. В результаті проведеного аналізу встановлено, що виробничий травматизм у тваринництві та ветеринарній медицині України у 2022–2025 роках суттєво зріс на тлі впливу воєнних дій, недостатньої профілактики, сезонних піків навантаження, низького рівня забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, недотриманням інструкцій безпечного виконання робіт. Для аграрного сектору особливо критичною є наявність нових специфічних ризиків, пов'язаних із мінною небезпекою, обстрілами та порушенням інфраструктури. Тваринництво лишається лідером за часткою травм і летальних випадків, у той час як у ветеринарній медицині спостерігається найвищий рівень латентного травматизму.

Література

1. Al-Harbi, S., Al-Doweriej, A., Aljaser, M., Abdulrahman, S., Alnuwais, O. S., Nader, S. M., Lulu, H., Abdel-Moneim, A. S., Hussein, M. S., Abd-El-Rahman, A. H., & Kasem, S. (2023). Occupational Health Hazards Among Veterinarians in Saudi Arabia. *Cureus*, 15(10), e47822. DOI: 10.7759/cureus.47822.
2. Agnihotri, L., Chaudhary, S., & Manu, A. (2024). A Case Series of Cattle-Related Injuries in Northern Hilly Areas. *Indian Journal of Surgery*, 87(3), 595–601. DOI: 10.1007/s12262-024-04101-1.
3. Johnson, L., & Fritschi, L. (2024). Frequency of workplace incidents and injuries in veterinarians, veterinary nurses and veterinary students and measures to control these. *Australian Veterinary Journal*, 102(9), 431–439. DOI: 10.1111/avj.13354.
4. Johnson, A., Baccaglini, L., Haynatzki, G. R., Achutan, C., Loomis, D., & Rautiainen, R. H. (2021). Agricultural Injuries among Farmers and Ranchers in the Central United States during 2011-2015. *Journal of Agromedicine*, 26(1), 62–72.
5. Furtado, T., Whiting, M., Schofield, I., Jackson, R., & Tulloch, J. S. P. (2024). Pain, inconvenience and blame: defining work-related injuries in the veterinary workplace. *Occupational Medicine*, 74(7), 501–507. DOI: 10.1093/occmed/kqae068.
6. Nielsen, K. J., & Norup, M. (2024). Causes and prevention of cattle-handling injuries: An interview study. *Safety Science*, 170, 106365. DOI: 10.1016/j.ssci.2023.106365.
7. Mylostyvyi, R. V., Saprionova, V. O., Dubov, T. M., Gutyj, B. V., Hordiichuk, L. M., Bezalychna, O. O., Sliusarenko, I. S., & Pryshedko, V. M. (2025). Occupational safety in Ukraine's agricultural sector: veterinary medicine, animal husbandry and fisheries in the context of contemporary risks. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary sciences*, 27(119), 83–88. doi: 10.32718/nvlvet11912.